

ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ. БІБЛІОТЕЧНО- БІБЛІОГРАФІЧНІ ЗНАННЯ.

Слайди для студентів
1-го курсу

Довідково-бібліографічний апарат бібліотеки (ДБА) –
це сукупність бібліотечних каталогів і картотек,
довідкових та бібліографічних видань, призначених
для пошуку інформації.

ДБА забезпечує оперативність, повноту і точність
задоволення запитів користувачів.

Довідково-бібліографічний апарат Наукової бібліотеки

- Система каталогів та картотек
- Довідково-бібліографічний фонд

Система каталогів та картотек

- 1. Електронний каталог
- 2. Алфавітний каталог
- 3. Систематичний каталог
- 4. Алфавітно-предметний покажчик
- 5. Систематична картотека статей
- 6. Краєзнавча картотека статей
- 7. Картотека праць викладачів університету

Електронний каталог

Бібліографічна база даних, яка містить інформацію про усі видання, що надійшли до бібліотеки після 1996 року.
Доступний вільно в мережі Інтернет через веб-сайт Наукової бібліотеки в режимі 24/7

- Розкриває галузевий, видовий, мовний склад та зміст фонду
- Реалізує багатоаспектний пошук
- Надає доступ до повнотекстових електронних копій видань
- Служить для забезпечення вільного доступу до інформаційних ресурсів НБ

Алфавітний каталог

Алфавітний каталог розкриває фонд бібліотеки за авторською ознакою і забезпечує пошук відомих читачу видань по прізвищу автора або назві книги.

Алфавітний каталог відповідає на питання:

- ❑ Які книги того або іншого автора є в бібліотеці;
- ❑ Чи є в бібліотеці певна книга, автор і назва якої відомі.

Систематичний каталог

Систематичним каталог називається тому, що картки з описами в ньому розташовані в логічній послідовності відповідно до існуючої системи наук.

Систематичний каталог відповідає на питання:

- ❑ по яких галузях знання
- ❑ і які саме книги є в бібліотеці.

Алфавітно-предметний покажчик - («ключ» до систематичного каталогу)

- Алфавітно-предметний покажчик визначає шлях пошуку необхідної інформації і сприяє його оперативної повноті.
- Алфавітно-предметний покажчик - це перелік предметних рубрик (на картках), що розкривають зміст відбитих в систематичному каталозі творів друку і інших документів з вказівкою відповідних класифікації індексів.
- Картки з вказівкою рубрик розташовуються в алфавітно-предметному покажчику за алфавітом перших слів за правилами розстановки алфавітного каталога.

Бібліотечно-бібліографічна класифікація (ББК)

ББК заснована на певній системі логічних принципів і побудована за ознакою ієрархії (підпорядкування). Індексація змішана. Як основні знаки прийняті прописні і малі літери російського та українського алфавіту й арабські цифри. Основний ряд ББК складається з 21 відділу.

- 1 Загальнонаукові знання
- 2 Природничі науки
- 22 Фізико-математичні науки
- 24 Хімічні науки
- 26 науки про Землю
- 28 Біологічні науки
- 3 Техніка. Технічні науки
- 4 Сільське і лісове господарство
- 5 Охорона здоров'я. Медичні науки
- 6 Суспільні науки в цілому
- 63 Історія. Історичні науки
- 65 Економіка. Економічні науки.
- 66 Політика. Політичні науки.
- 67 Держава і право. Юридичні науки.
- 71...72 Культура. Наука.
- 74 Освіта.
- 80...84 Філологічні науки. Художня література.
- 85 Мистецтво. Мистецтвознавство
- 86 Релігія. Містика. Вільнодумство
- 87 Філософія.
- 88 Психологія

Універсальна десяткова класифікація (УДК)

Структури і оформлення;

Вся сукупність знань і діяльності людини умовно розділена на 10 класів:

- 0 - Загальний відділ
- 1 - Філософія. Психологія
- 2 - Релігія. Теологія
- 3 – Суспільні науки. Статистика. Політика. Економіка.
- 4 – Вільний відділ
- 5 - Математика та природничі науки
- 6 – Прикладні науки. Медицина. Техніка.
- 7 - Мистецтво. Спорт
- 8 - Мовознавство. Філологія. Художня література
- 9 - Географія. Краєзнавство. Історія

Кожний з цих класів ділиться на 10 відділів, кожий з яких в свою чергу на 10 розділів і т.д., наприклад

- 37 Освіта. Виховання. Навчання. Дозвілля
- 37.0 Основні види та принципи освіти
- 378 Вища освіта. Університети. Підготовка наукових кадрів
- 378.1 Організація вищої освіти
- 378.11 Органи управління та керівництво університетів

Для полегшення читання і кращої наочності в індексі після кожного третього знаку ставиться крапка.

Нормативні документи, що регламентують складання бібліографічного опису на документ:

- ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання
- ДСТУ 3582-2013 Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою
- ГОСТ 7.12-93 «Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила» (Согласован с Госстандартом Украины)
- ГОСТ 7.11-78 «Сокращение слов и словосочетаний на иностранных европейских языках в библиографическом описании»

Схема бібліографічного опису документа з умовними розділовими знаками (знак передує елементам опису)

Область заголовку і відомостей про відповідальність

Основний заголовок

[ ] Загальне позначення матеріалу

= Паралельний заголовок

: Відомості щодо назви

Відомості про відповідальність

/ Перші відомості про відповідальність

; Наступні відомості

Область видання

.- Відомості про видання

= Паралельні відомості про видання

Відомості про відповідальність, що стеляться до видання

/ Перші відомості

; Наступні відомості

, Додаткові відомості про видання

- Відомості про відповідальність, що ставляться до додаткових відомостей про видання

- / Перші відомості

- ; Наступні відомості

Область вихідних даних

- Місце видання

- .– Перше місце видання

- ; Наступне місце видання

- : Ім'я видавця, розповсюджувача й т. ін.

- [ ] Відомості про функцію розповсюджувача й т. ін.

- , Дата видання, розповсюдження

- (Місце виготовлення

- : Ім'я виготовлювача

- ,) Дата виготовлення

Схема бібліографічного опису документа з умовними розділовими знаками (продовження)

Область фізичної характеристики

- .- *обсяг*
- : *Інші відомості про фізичну характеристику*
- ; *Розміри*
- + *Відомості про супровідний матеріал*

Область серії

- .- *(Основний заголовок серії або підсерії)*
- = *Паралельний заголовок серії*
- : *Відомості, що ставляться до серії або підсерії*
- Відомості про відповідальність, що ставляться до серії або підсерії*
- / *Перші відомості*
- ; *Наступні відомості*

- *Міжнародний стандартний номер серіального видання (ISSN;)*
- *;) № випуску серії або підсерії*
- *.- Область примітки*
- *.- Область міжнародного стандартного номера книги*
- *Стандартний номер*
- *: Умови доступності й (або) ціна*

Види бібліографічних описів:

- ❑ Монографічний
- ❑ Зведений
- ❑ Аналітичний

Приклади бібліографічного опису

1. Монографічне описання

Книга одного автора:

Мосіяшенко, В. А. Українська етнопедагогіка [Текст] : навчальний посібник / В. А. Мосіяшенко. – Суми : Університетська книга, 2005. – 174 с. : табл.

Книга двох авторів:

Стеченко, Д. М. Методологія наукових досліджень [Текст] : підручник / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. - 317 с.

Книга трьох авторів:

Яцук, Г. Ф. Інтегрований курс Основи здоров'я : зошит : 1 кл. / Г. Ф. Яцук, І. І. Бабин, М. М. Радкевич. – 2-ге вид., доповн., перероб. – Тернопіль : Астон, 2004. – 43 с.

- **Книга чотирьох авторів:**

- Елементи інформатики [Текст] : довідник / [В. С. Височанський, А. І. Кардаш, В. С. Костєв, В. В. Черняхівський]. – К. : Наук. думка, 2002. – 192 с.

- **Книга п'яти авторів і більше:**

- Програмное обеспечение персональных ЭВМ [Текст] : справ. пособие / [А. А. Стогний, С. А. Ананьевский, Я. И. Барсук и др]. – К. : Наук. думка, 2002. – 361 с.

- **Монографія:**

- Романенко, М. І. Освіта, як об`єкт соціально-філософського аналізу [Текст] : наук. моногр. / М. І. Романенко. – Донецьк: Промінь, 2001. – 131 с.

- **Переведене видання:**

- Эштон-Уорнер, С. Времена года [Текст] : роман / С. Эштон-Уорнер; пер. с англ. А. Д. Туликов – М.: Прогресс, 1979. – 286 с.

3. Аналітичний опис.

Статті з періодичних, продовжуваних видань.

- Бєліченко, С. Вчителю – нові форми роботи [Текст] : урок музичного мистецтва у 5 класі / С. Бєліченко // Шкільний світ. – 2008. – № 10, березень. – С. 13.
- Бабенко, О. М. Значення принципу мінімізації у навчанні хімії [Текст] / О. М. Бабенко // Педагогічні науки : зб. наук. пр. / редкол.: М. О. Лазарєв (відп. ред.) [та ін.] – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – Ч. 1. – С. 155-161.
- Алексеєнко, Н. М. Способи створення стильової атмосфери у новелах Володимира Винниченка [Текст] / Н. М. Алексеєнко // Вісник Сумського державного університету : науковий журнал / ред. кол.: С. О. Швачко [та ін.]. – Суми : СумДУ, 2007. – № 2. – С. 59-62. – (Філологічні науки).
- Козлюк, Н. І. Анкетування як засіб аналізу [Текст] / Н. І. Козлюк // Наукові праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2000. – Вип. 5. – С. 398-402.

Оформлення бібліографічного списку посилань на використані джерела інформації

- Алфавітний
- Хронологічний
- Систематичний
- Нумераційний (розташування бібліографічного опису джерел у порядку появи посилань на них в основному тексті роботи. Рекомендується ВАК України).

**За більш детальною інформацією
звертайтеся до Інформаційно-
бібліографічного відділу Наукової
бібліотеки (ауд. 268).**